

П Р О Т О К О Л

Днес, 5.V.1967 година в 15.30 часа, в 119 зала се състоя заседание на Художествения съвет на тема: Обсъждане на пиесата на другаря Ст.Ц.Даскалов "Трибунът", на който присъствуваха: з.д. к. Андрей Гуляшки, директор на Народен театър "Иван Вазов", нар. арт. проф. Кръстьо Мирски, главен режисьор, Петър Марев, зам. директор-арт. секретар, н.а. Ружа Делчева, Ст.Ц.Даскалов, з.а. Петър Василев, Йордан Черкезов, з.а. Любомир Кабакчиев, з.а. Лео Конфорти, з.а. Славка Славова, Стефан Сърбов, з.а. Таня Масалитинова, Николина Лекова, Николина Томанова, Енчо Халачев, Васил Стойчев.

АНДРЕЙ ГУЛЯШКИ - На последния съвет се взе решение всички да се подготвят и вземат отношение по въпроса за пиесата на др. Даскалов. Много моля другарите, най-искрено да кажат откровено това, което мислят.

ТАНЯ МАСАЛИТИНОВА - Запознах се с пиесата доста преди днешния ден, в по-стария вариант. Помня, че ми направи много силно впечатление, в смисъл, че аз не познавам добре тази страна от нашата история и ми се видя, че от този материал може да стане пиеса. Тогава имаше много натрупан материал. Сега я прочетох втори път и се постарах да бъда много внимателна. Пиесата се е доближила много до това, което би могло да се играе. Но сега, като се има предвид името Ст.Ц.Даскалов и Стамболийски, ние трябва да бъдем много критични. Основното действие върви по фактологията, няма изявени характери. Например самият Стамболийски аз никъде не виждам, освен неговите декларации, няма изява на харак-

тера му. А той е бил една крупна фигура, освен отрицателното, изключително образован, много интелгентен. Тука всичко е много нахвърляно. Както и личността на Борис, този монарх е бил изключителен човек, защо да не се вложи тази прецизност. Пиесата да не бъде само като хроника, има нужда от една прецизна и задълбочена преработка и такава пиеса би била достойна за др. Даскалов. Трябва да се работи с по-голяма отговорност, ако желаем доброто и на драматурга и на театъра.

НИКОЛИНА ЛЕКОВА - Този вариант не съм чела, но познавам почти последният. Пиесата ми беше по материал много интересна. Искам да споделя мнението си от последния прочит, на който присъствах. Много интересно са решени всички дворцови сцени. Повече трябва да се помисли за сцените на Стамболийски и за Владайското въстание. Решението е повече филмово, отколкото театрално. Сцената на конфликта между Димитров, Благоев в Народното събрание става много дълга. Може да се помисли за мястото на Георги Димитров, да бъде по-солидно. Има много основен материал и ако се изчисти, мисля, че ще може да се получи добра пиеса.

ИОРДАН ЧЕРКЕЗОВ - Аз съм свидетел на тези събития и на Владайското въстание. Ходил съм и във Владая и в Радомир. Започвам от тука, защото то е първото нещо, което ме смущава. Задавам си въпроса ако ми дадат да поставя тази пиеса, какво ще правя. Тука всички образи са документални и нямаме хора за това, а има двадесет крупни фигури. Освен това една пиеса не може да се прави с такива масовки. После диалога между Г. Димитров и Стамболийски, говорят си те, а Народното събрание ги слуша, това не е кафе. За мен този материал е историческа хроника за филм. Отначало Стамболийс-

ки е крупна фигура, а после Г.Димитров го унищожава. В този си вид като пиеса не може да се работи. Верно, много е направено, но всичко трябва да се стъсти, да се съкрати.

ПЕТЪР ВАСИЛЕВ - Близко съм до мнението на др. Черкезов. Пиесата е много близка до филмов сценарий. Двадесет крупни личности са много за един театър. Важно е становището на Партията, няма нужда от толкова хора. Стига един да го каже, трябва много да се намали броя на тези личности. После последната сцена, неznam как ще го прецените, но според мен е прекалена.

СТЕФАН СЪРБОВ - С голям апетит започнах да чета пиесата. Смятах първо: че ще се появи нова личност, второ: че авторът е Ст.Ц.Даскалов. Разочарованието ми беше много голямо.

Смятам, че толкова материал не може да се вмъкне в една пиеса. Отделните епизоди са сами материал за отделни пиеси. Но целият материал е огромен и не е по силите и на гениален драматург да извлече от него необходимото само за една пиеса. Трябва преди всичко да се свие кръгът в по-тесен материал от живота на Стамболийски. Хората ще дойдат да видят пиесата, но ще им покажем ли ние Трибунът. Не мисля, че с този фактически материал ще можем да покажем на хората това което трябва. Аз съм озадачен, ще постигнем ли ние целта си, ако покажем на нашия зрител едно такова Велико народно събрание, не съм драматург и не бих могъл да дам точен съвет. Смятам само, че всяко едно от тези събития може да бъде материал за отделна пиеса. Стамболийски е втората фигура след Г. Димитров. Трябва ли да го виждаме в битов план с кошницата и торбата. Аз не видях в пиесата този титан, който трябва да се покаже.

СЛАВКА СЛАНОВА - Аз сега прочетох пиесата. Чувах от колеги, че била интересна и може би затова започнах да чета с голяма

кошница. Струва ми се, че писателят е постъпил като фотограф. Не е прибавено, след съкращението, философската авторска концепция. Така се е получила пиеса за примитивен зрител, която би се харесала преди двадесет години. Ще направим много лоша услуга на Стамболийски. Той е принизен, наистина е бил много буен, много пряк, но в никакъв случай от него не трябва да лъха на простацина. А точно това лъха от пиесата. Фердинанд, Рачо Петров, може би са били лоши хора, но в никакъв случай не простаци. Когато се решава да се увекочи Стамболийски, той трябва да се облагороди. Според мен това не е пиеса, но от този материал може да се направи голяма и интересна пиеса.

ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ - За съжаление моето мнение е плод на едно впечатление. А впечатлението ми е, че това е много интересен материал за една пиеса. Според мен много важни са ония характерни български образи, които са движущата сила на събитията. Основните са трима Г.Димитров, Ал.Стамболийски и Фердинанд, останалите са маловажни. Стамболийски е важен като образ на българина. Мисля, че пиесата търпи критика. Може да се направи във две части с точна композиция. Ние се намираме пред една много сериозна тема. Трябва съотношението между земеделци и комунисти да се покажат съвсем ясно и точно. Аз ще прочета втори път пиесата и ще мога да кажа и по конкретни неща. Когато се работи тази пиеса, в никой случай не трябва да се вмъкне в някой промеждутък от време, а да се работи с цялата сериозност и отговорност.

ВАСИЛ СТОЙЧЕВ - Аз сега дочетох и последните страници от пиесата. Мисля, че доста съм запознат с личността на Стамболийски и вярвам, че за него ще има и пиеси и филм. Но от това, което

прочетох някак си не съм удовлетворен. Не е пречупено всичко това през събитията, а някак героите бягат, не ни вълнуват тяхните съдби. Вървят декларациите, а не характерите, като че ли нещо комедийно се промъква. Искане ми се да видя Стамболийски като страшен, фатален човек, като крупна фигура. На всички ни се иска да стане нещо много голямо, затова сме толкова изисквателни.

КРЪСТЬО МИРСКИ - Не остана почти нищо, което да не се каже. Ако тази пиеса беше постъпила преди двадесет години, щеше да се приеме, но сега изискванията ни станаха по-голями, вкусовете по-други. Пиесата общо взето е спечелила от преработката, имаме композиция на сюжета, но още трябва да се съкрати. Сцената в Народното събрание трябва да се преработи, сцената с Рачо Петровица също. Съвсем съм съгласен със Славка, че трябва да се облагороди. Стамболийски е образ извънредно противоречив и трагически, и той трябва да бъде в центъра, с цялата си сила. Не е достатъчно показан. Има и други образи, които само проповядват политическото си верую, но не са живи, сложни характери. Нещата не са показани по начина, по който се изисква днес. Пиесата не бива да бъде разработена като морална екзекуция на положителната група над отрицателната. Пиесата се чете леко, но в този си вид лично мен не ме задоволява напълно. Така както е подхваната пиесата не съм убеден, че пожелания като моите, лесно ще могат да се осъществят.

НИКОЛИНА ТОМАНОВА - Много внимателно слушах, много верни неща се казаха, но не всичко е така. За мен пиесата има големи достоинства. Има много интересни образи, не по системата черно-бяло. Фердинанд е показан като сложен образ. Г.Димитров е даден не само като обществен деец. Не е бедата в големият етап от време.

Ако тази пиеса се постави филмово - с отделни картини, ще стане много интересна. Образите са много, но не е страшно, защото няма необходимост от много акценти. Съкращения все още са необходими, в първа и десета картини.

СТ.Ц.ДАСКАЛОВ - Много съжалявам, че не се събра целия съвет, но на повечето отсъстващи знам мнението. Аз съм написал пиеса по решението на вашия съвет. Написах първи вариант - разговарях с другаря Мирски, написах втори вариант - пак говорихме. Верно е че за Стамболийски ще се пишат много пиеси. Да си въобразя, че мога да задоволя всички с това, което съм написал не съм мислил. Уважавам вашите мнения, но ще си позволя да не съм съгласен с всичките. Едни другари казват, че няма характери в пиесата. Мисля, че има не само материали за характери. Каква пиеса аз съм написал? Най-важното от което съм се ръководел са трите движения в пиесата. Първо - монархизма, второ - комунистическото движение, трето - земеделското движение, с тяхните представители. Тези движения вървят, засичат се и през тези моменти минават характерите. Написал съм политическа пиеса, отразил съм моментите през които минава българският дух и не мога да се съглася да правя камерна пиеса. Аз взимам и от Владайското въстание и от всички останали събития само това, което ми е нужно. Не знам как съм изрисувал Фердинанд, да с патерици и подагра, но абсолютно не е вярно, че той е даден като простак. Живея с този материал десетилетия. Език е колоритен, а не публицистичен. Защо е нужна тази сцена на Фердинанд, защото ако ние го очистим от тази корупция той няма да бъде верен. Всички знаем, че той си е бил грубиян, бил е необуздан. Не мога да се съглася, че са излишни и престашки тези срещи в двореца. Решава се съдбата на народа и на монарха. Не така лес-

но Стамболийски си отива, както и кошницата и торбата, с които си отива не са случайно. Не е видно това съдържание у образа. Спомнете си сцената между Стамболийски и Фердинанд. Това е именно тази перфидност за която говорите. Говори се, че няма обобщение. На пиесата не да дадем един историцизъм и един бититовизъм сме искали, а сме се стремили към едно филмово решение. Това е драматургичен материал и връзката между двете сцени е на лице. Моята цел е да осветля времето и борбите и пътя на нашия народ. Не съм съгласен да разделя пиесата на две части. Според мен др. Мирски се изказа за едно обективистично разглеждане на образите. Аз не мога да дам Стамболийски друг и да не осветлявам обективистично образите. Не съм съгласен с този подход. Нямам намерение повече да правя каквито и да е промени в пиесата, това е, което виждате последно. Накрая благодаря за мненията. Аз с готовност ще работя с режисьора, ако вие приемете пиесата.

АНДРЕЙ ГУЛЯШКИ - Мисля, че изказванията на колегите бяха много задълбочени. Темата на тази пиеса е много важна и сериозна. Ще изчакаме да чуем и мненията на другите членове на съвета, които бяха възпрепятствувани да присъствуват на съвета днес и ще съобщим как ще протече работата до сценичната защита на пиесата. След като имаме мнението на останалите ще излезем с предложение до другаря Даскалов и режисьорът ще излезе със своята концепция. Със срокове за сега няма да се ангажираме.